

چند روایت یادداشت کردم این جا اشاره کنم؛ بحث نفس اماره... بحث هوی پرستی؛ انسان به سمت بدی ها می خواد حرکت بکنه. خب گفتم که یک نیروی مقابل داره به عنوان عقل! مثلاً در فرمایشات امیرالمؤمنین در این مجموعه ی غرر الحکم در بحث هوی... در بحث نفس... در باب عقل... خیلی روایت های عجیبیه! یک نمونه: در غرر حدیث ۱۰۲۹: «الْهَوَى ضِدُّ الْعَقْلِ» این هوی... هوی پرستی به سمت نفس اماره، این ضد عقله! یعنی دو تا نیروی مقابل هم هستن! به سمت عقل بری هوی رو له کردی! به سمت هوی بری عقل رو کنار گذاشتی! یا مثلاً در حدیث ۲۶۶ از این مجموعه ی غرر فرمودند: «الْهَوَى عَدُوُّ الْعَقْلِ» هوی پرستی دشمن عقله! تضاد بین این ها. لذا بحث جنود عقل و جهل و لشکریان این ها که همه مطرح می شه همینه! در مقابلش که نگاه می کنیم که تبعیت از اماره بالسوء. در مقابل این عقله!

یا در حدیث ۵۵۱۵ از غرر فرمودند: «سَبَبُ فُسَادِ الْعَقْلِ الْهَوَى» سبب این که عقل فاسد می‌شود چیه؟ دنبال هوی پرستیه! دنبال هوی نفس بخوای حرکت بکنی! فساد عقل یعنی چی؟ یعنی عقل اون طوری که باید در جای خودش استفاده نمی‌شود. این می‌شود فساد! فرض کنید یه تلویزیون کارش چیه؟ این که روشن کنید ببینید دیگه! این تلویزیون رو یه نفر بخوابونه یه تشک هم روش بندازه بخوابه بگه این سفته! این می‌شود فساد تلویزیون! تلویزیون در جای خودش استفاده نشده! یا در روایت دیگری در حدیث ۵۹۸۳ از غرر، حضرت امیر فرمودند: «طَاعَةُ الْهَوَى تُفْسِدُ الْعَقْلَ» اطاعت از هوی سبب فساد عقل می‌شود. در حدیث ۱۰۹۸۵ از این مجموعه فرمودند: «يَسِيرُ الْهَوَى يُفْسِدُ الْعَقْلَ» اندک هوی پرستی باعث فساد می‌شود. به هر میزان و درجه و رنجی که تو به سمت هوی حرکت کنی، به همون اندازه عقلت رو فاسد کردی... عقلت رو کنار گذاشتی... بی تفاوت نسبت به عقل بودی! هوی همین حرکت به سمت نفس اماره‌ست... به سمت بدی‌ها!

روایت دیگری از غررالحکم، حدیث ۶۴۱۴ امیرالمؤمنین فرمودند: «غَلَبَةُ الْهَوَى تُفْسِدُ الدِّينَ وَ الْعَقْلَ» وقتی که هوی غلبه می‌کند، فاسد می‌کند دین و عقل انسان رو! در حدیث ۹۵۶۴ فرمودند: «مَا أَهْلَكَ الدِّينَ كَالْهَوَى» هلاک نکرده دین رو چیزی به مانند

هوی!

در نهج البلاغه خطبه‌ی ۴۲ از پیامبر و امیرالمؤمنین هست که حضرت فرمودند: «فَأَمَّا اتِّبَاعُ الْهَوَى فَيُضِدُّ عَنِ الْحَقِّ» اما پیروی از هوی انسان رو از حق باز می‌داره. مطلق حق! حالا در مقابل گفتن چی کار کنیم این نفس رو جمعش کنیم؟ این نفسی که به تعبیری خودش رو پهن کرده بخوایم جمعش کنیم! ببندیمش! کنترلش کنیم! خب چی کار کنیم؟ اون عقل رو باید تقویت کنیم! حضرت امیر در حدیث ۵۹۲۲ فرمودند: «ضَادُّوا الْهَوَى بِالْعَقْلِ» سرکوب کنید هوی رو به عقل! در حدیث ۶۷۳۷ فرمودند که: «فَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ تَمْلِكْ رُشْدَكَ» مبارزه کن پیکار کن هوی نفست رو با عقلت تا مالک رشد خود شوی. یعنی عقل رو بنداز به جون هوی!

در حدیث ۵۲۶۳ فرمودند: «رَأْسُ الْعَقْلِ مُجَاهِدَةُ الْهَوَى» حالا عمده نتیجه‌ی عقل چیه؟ هنر عقل چیه؟ این که پیکار با هوی بکنه! در حدیث ۵۴۰۲ فرمودند: «رَدْعُ الْهَوَى شِيمَةُ الْعُقَلَاءِ» بازداشتن هوی خوی عقلاست. در مورد دین در حدیث ۵۲۲۷ فرمودند: «رَأْسُ الدِّينِ مُخَالَفَةُ الْهَوَى» نتیجه‌ی دین چیه؟ مخالفت با هوی! دین این هوی رو می‌خواد جمعش بکنه. اینم یه نکته! در باب آراء چقدر عجیبه! در حدیث ۶۸۴۸ حضرت امیر فرمودند: «اقْرَبُ الْآرَاءِ مِنَ النَّهْيِ ابْعَدُهَا عَنِ الْهَوَى» عاقلانه‌ترین آراء دورترین اون‌ها از هوی و هوسه! در حدیث ۶۸۴۹:

«خَيْرُ الْآرَاءِ ابْعَدُهَا عَنِ الْهَوَى» بهترین آراء اون‌ه که از هوی دورتر باشه! این یک سری روایت‌هاییه که اجمالاً فقط از فرمایشات حضرت امیرالمؤمنین خوندیم که چقدر تقابل داره دین، انبیاء، کتب آسمانی. عقل حقیقتیه که ما رو به سمت خوبی‌ها و واسطه و مجلی و مجری برای رسیدن به وحی. در مقابل چیه؟ هوی! در مقابل چیه؟ اون چیزی که در پشت هوی... پشت نفس اماره‌ست و اون چیه؟ شیطان!

اللَّهُمَّ عَجِّلْ لَوَلِيِّكَ الْفِدْجَ

سخنران:
دکتر باقر پورکاشانی